

Coperta și tehnoredactarea:

ing. Ionuț Ardeleanu-Paici

© Editura Paideia, 2015

Piața Unirii nr.1
București, România

tel. : 021 316 82 10

comenzi@paideia.ro

www.paideia.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale
a României

OLTEANU, ANTOANETA

**Locul și locuirea la români - Lumea
cealaltă / Antoaneta Olteanu. - București :**
Paideia, 2015

ISBN 978-606-748-113-6

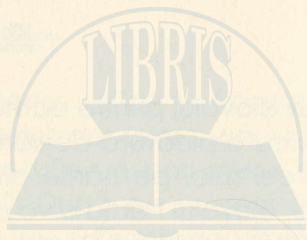
006.954.1
236.6
398.3

Antoaneta Olteanu

*Locul și Locuirea
la Români*

Sumea cealaltă

paideia

Suprins

<i>Lumea de jos</i>	5
<i>Considerații generale</i>	5
<i>Scoala de solomonie</i>	7
<i>Rohmanii, blajinii</i>	9
<i>Paștele blajinilor</i>	12
<i>Cealaltă lume a basmelor</i>	16
<i>Trecerea în lumea cealaltă</i>	17
<i>Coborârea</i>	17
<i>Urcarea</i>	19
<i>Marginea lumii</i>	22
<i>Geografia lumii celeilalte</i>	25
<i>Lumea morților</i>	28
<i>Părăsirea pământului prin moarte</i>	29
<i>Moartea</i>	30

Despărşirea sufletului de trup	33
Locul morşii	42
Sicriul (lemnul, tronul, sălaşul, copârşitul)	57
Mormântul	68
Cimitirul	87
Pomenile	92
Imagini arhaice ale lumii celeilalte	95
Călătoria în lumea cealaltă	96
Plecarea	97
Drumul	104
Cară fără dor	116
Viziunea creştină a lumii celeilalte	127
Drumul	128
Vămile	129
Podurile	137
Drumul spre iad	145

Radul	146
Geografia iadului	153
Dracii	159
Raiul	166
Geografia raiului	168
Dumnezeu	172
Şerpii	174
Grădina raiului	178
Sfârşitul lumilor	185
Pământurile	185
Judecata de pe urmă	195

iară pe de altă parte pârliță. Aceasta era moșia unei scorpui... Trecând și peste hotarele Scorpiei, se duseră, se duseră și iară se mai duseră până ce ajunseră la un câmp numai de flori și unde era numai primăvară; fiecare floare era cu deosebire mai mândră și cu un miros dulce, de te îmbăta; trăgea un vântișor care abia adia. Aici este palatul unde locuiește Tinerețe fără bătrânețe și viață fără de moarte... (Petre Ispirescu, *Tinerețe fără bătrânețe și viață fără de moarte*).

♦ O apă mare și lată sau un râu de foc desparte moșia oamenilor de a zmeilor (Olinescu, p.342). ♦ Împrejurul ostrovului unde se află palaturile zmeilor curge, în loc de apă, un râu de foc, pe care eroul nu-l poate trece decât plesnind dintr-un bici de foc (Șăineanu, p.289). ♦ Alexandru, bărbatul zânei, plecând să-l aducă pe Dumnezeu la prânz, își luă merinde și băta în mână și hai la cale. Și s-a tot dus, s-a tot dus, până a dat de o apă mare. Ar fi trecut bucuros dincolo, dar nu era nici pod, nici luntre; iar de-a înotul nu se încumeta să o treacă, fiind apa foarte lată (Șăineanu, p.296).

Geografia lumii celeilalte

Tradiții

Lumea de pe celălalt tărâm e frumoasă, plină de flori, de păsări și de fiare blânde și vesele; acolo omul nu îmbătrânește niciodată și soarele mereu luminează (Șăineanu, p.285). ♦ Ajuns pe tărâmul celălalt, el află în niște curți mari și mândre cele trei fete de împărat (Șăineanu, p.286). ♦ Acolo văzu un câmp nemărginit: pomi și buruieni altfel ca pe tărâmul de unde venise, și nici pui de om (Șăineanu, p.306). ♦ Pe tărâmul celălalt Prâslea vede cu mirare toate lucrurile schimbate, pământul, florile, copacii, lighioanele altfel alcătuite și nici un pui de om (Călinescu, p.286). ♦ Măndrețe ce am văzut în palaturile acelea nu se poate povesti. Grădini cu fel de fel de flori și pomi cu poame de aur și argint, casele învelite cu argint care strălucește la soare ca oglinda. Pereții erau împodobiiți cu chipuri și flori săpate, iar ciubucele erau poleite. În grădini și pe săli se găseau fântâni care aruncau apă în sus (Olinescu, p.342). ♦ Petru Păr-Frumos află că Ileana Constănțeană locuiește pe muntele de glajă. Pe vârful muntelui nu era altă fără rai pământesc. Câmpii întinse, codri frumoși și ape limpezi ca cristalul (Călinescu, p.290). ♦ Se făcea că eram într-o grădină frumoasă, frumoasă cum n-am mai văzut.

Erau niște pomi înalți, stufoși și bine potri-
viți, de păreau că erau scriși, și așezați în
trâmbă pe drumul pe care mergeam. În
dreapta și în stânga era o pădure tot cu
astfel de pomi, de îți plăcea să-i privești.
Tot mergând și minunându-mă, m-am po-
menit către mijlocul grădinii. Aici era, ce
să-ți spui? Frumusețea de pe lume. Niște
cărări sucite și cotite, acoperite cu un fel
de iarbă mărunțică, de părea că erau
niște covoare așernute... Din loc în loc și
mai cât coala, se făcea că erau așeza-
te niște stușișuri, unele rotunde și cu flori,
altele lunguiețe și cu pomișori, iară altele
făcute ca niște ascunzători. Flori cu fel de
fel de fețe și cu miros de te îmbăta. Mă
rătăcisem căscând gura în toate părțile,
căscând gura în toate părțile, uitându-mă
la poamele cu care erau încărcăți pomii
și ascultând la miile de păsărele ce cân-
tau pe rămurele și fără a se sfii de mine...
Mai către mijlocul grădinii se făcea că
era o fântână de marmură albă ca lap-
tele și apa curgea pe o sută de părți, lim-
pede ca vioara și rece ca gheața. Și aici
e un pom cu merișoare din care femeia
care mănâncă rămâne grea (Călinescu,
p.293-294; Ispirescu, *Ciobănașul cel istef*).
♦ Lasă că arborii erau tot cu crăci de aur,
că izvoarele curgeau mai limpede de-
cât roua, că vânturile se mișcau cântând
și florile vorbeau vorbe dulci și frumoase,
dar în întregă această grădină nu era
nici o floare desfăcută, ci numai boboci
(Călinescu, p.294; Slavici, *Zâna zorilor*). ♦
Spaima zmeilor și calul cel năzdrăvan de-
teră peste o câmpie cu păduri frumoase
de chiparos, cu iarbă verde ca mătasea

și cu mulțime de fântâno cu apă limpe-
de ca vioreaua și rece ca gheața; iar la
capătul acelei câmpii era un palat cu to-
tul de argint. Era palatul unui zmeu. Mai
departe dau de un palat de aur, apoi de
un palat de topaz care strălucește atât
de tare, încât la soare te puteai uita, dar
la dânsul ba (Călinescu, p.296; Fundescu,
Spaima zmeilor). ♦ Eroina a visat o grădină
mare, plină de cărări drepte și largi cu flori
frumoase de toate culorile, pomi roditori,
fântâni ce aruncau apă în formă de raze
drept în sus, din care se stropeau florile și
pomii și iarba verde. Pomii sunt înfloriți, pă-
sările cântă, albinele zbârnăie. Acolo sunt
biserici zugrăvite numai cu aur și preoți,
călugări făcând slujbe. Un împărat mare
cu împărăteasa se prepurtau ținându-se
de mâini și încotro priveau toți li se închi-
nau și-i ascultau. Bătea un vânt lin și din
turnurile bisericilor la suflarea lui se auzeau
clopoței de argint și se simțea miros de
tămâie și smirnă (Călinescu, p.296; G. Că-
tană, *Povestea lui Furga-Murga*). ♦ Un cio-
bănaș și un boier sunt poftiți de împărat să
doarmă într-o cameră cu două paturi. Pă-
reții erau albi ca laptele și cu niște vârgi de
aur. La ferestre erau niște perdele de mă-
tase d-aiă bună și groasă, întinse pe niște
drugi de lemn mirositor, lucrate cu mește-
șug. Paturile erau de o parte și de alta a
cămării și cu un fel de oranist deasupra
numai de mătăsărie d-aiă bună, înmuiate
în fir, așezate pe patru stâlpi lucrați ca me-
lcul și cu niște dungi de aur. Așternutul era
de niște pânză albă ca zăpada și subțire
de s-o spargi cu limba. Perina de cap era
înbrăcată în pânză de borangic de cea

mai aleasă. Ciobanul se sfiște să calce pe velințele și scoarțele alea scumpele ce erau așternute pe jos și se întinde binisor pe pat, ca să nu mototolească albiturile (Călinescu, p.299; Ispirescu, *Ciobănașul cel isteț*). ♦ Cămara de joc din palatul din mijlocul heleșteului, unde joacă noaptea cele douăsprezece fete de împărat era mare și largă, de-abia puteai să-i zărești căpătâiul. Era împodobită numai cu aur, cu pietre nestemate și cu făclii de jur-împrejur, ce ardeau în niște sfeșnice de aur curat, mai mari decât omul. Păreții albi ca laptele străluceau de-ți luau ochii și cu dungii de aur împodobite cu zamfiruri și rubinuri de licăreau ca focul (Călinescu, p.299; Ispirescu, *Cele douăsprezece fete de împărat*). ♦ Vai, mândru mai era! Alt soare, mai frumos ca a nostru, strălucea, altă lună, mai strălucitoare cum avem noi era acolo și niște grădini mai frumoase ca raiul! (M. Lupescu, *Tei Legănat*).

Lumea morților

Tradiții

Soarele, dacă apune, merge și luminează pe cea lume, unde-i iadul și raiul (Niculiță-Voronca, II, p.5). ♦ „Acolo i-așa o lume, fără sat, fără de nume”

(Ciubotaru, 1999, p.295). ♦ „Da spune, mămucă, spune, / cum îi și pi ceia lumi? / Nu știu-i bini di trait, / ori nu-i voie di vinit?” (Ciubotaru, 1999, p.304). ♦ „Acolo-i tari urât, / nu-i nici ploai, / nu-i nici vânt, / numa abur di pământ!” (Ciubotaru, 1999, p.304). ♦ Copiii pierduți, morți nebotezați, merg în cealaltă lume la loc rău; acolo se prefac tâlhari și trăiesc numai din ceea ce fură de pe la copiii botezați, cărora mamele le dau de pomană (Gorovei, 1995, p.25). ♦ Toate sufletele celor ce se prăpădesc se află pe cea lume, numai a celor mâncați de lupi și de porci sunt pierdute (Niculiță-Voronca, II, p.230).

Părăsirea pământului prin moarte

Când gătește omu de drum,
omu de-a murit, cată să-i
pună să aibă de toate.
Poate-i un drum lung și nu știi
ce-i trebuie; e bine să aibă
cu el.

Când omu moare, nu s-a
sfârșit cu el: sfârșește, da
și începe; d-aia e bine să-l
îngrijești (Bernea, 2007, p.38).